

32003L0008

31.1.2003

EUROOPA ÜHENDUSTE TEATAJA

L 26/41

**NÕUKOGU DIREKTIIV 2003/8/EÜ,
27. jaanuar 2003,**

millega parandatakse õiguskaitse kättesaadavust piiriüleste vaidluste korral, kehtestades sellistes vaidlustes antava tasuta õigusabi kohta ühised miinimumeeskirjad

EUROOPA LIIDU NÕUKOGU,

võttes arvesse Euroopa Ühenduse asutamislepingut, eriti selle artikli 61 punkti c ja artiklit 67,

võttes arvesse komisjoni ettepanekut, ⁽¹⁾

võttes arvesse Euroopa Parlamendi arvamust, ⁽²⁾

võttes arvesse majandus- ja sotsiaalkomitee arvamust ⁽³⁾

ning arvestades järgmist:

- (1) Euroopa Liit on seadnud eesmärgiks säilitada ja arendada vabadusel, turvalisusel ja õigusel rajanevat ala, kus on tagatud isikute vaba liikumine. Sellise ala järkjärguliseks loomiseks peab ühendus muu hulgas võtma piiriülese toimega ja siseturu nõuetekohaseks toimimiseks vajalikud meetmed seoses õiguslase koostööga tsiviilasjades.
- (2) Vastavalt asutamislepingu artikli 65 punktile c peavad need meetmed hõlmama tsiviilasjade lahendamise tõrgeteta sujumiseks takistuste kõrvaldamist, vajaduse korral edendades liikmesriikides kohaldatavate tsiviilkohtumenetlusnormide kokkusobivust.
- (3) Euroopa Ülemkogu kutsus 15. ja 16. oktoobril 1999 Tampere nõukogu üles kehtestama miinimumnõudeid, mis tagaksid piiriülestes asjades antava tasuta õigusabi küllaldase taseme kogu liidus.
- (4) Kõik liikmesriigid on 4. novembri 1950. aasta inimõiguste ja põhivabaduste kaitse Euroopa konventsiooni osalised. Käesoleva direktiivi teemasid ja eriti mõlema vaidluspoole võrdsuse põhimõtet käsitletakse selle konventsiooniga kooskõlas.
- (5) Käesolev direktiiv püüab edendada tasuta õigusabi andmist piiriülestes vaidlustes isikutele, kellel pole selleks piisavalt vahendeid ja eeldusel, et õiguskaitse kättesaadavuse

tagamiseks on vaja abi. Õiguskaitse kättesaadavuse üldtunnustatud õigust kinnitab taas ka Euroopa Liidu põhiõiguste harta artikkel 47.

- (6) Ei vaidluspoole, st ka hageja või kostja vahendite puudumine ega vaidluse piiriülesest laadist tulenevad raskused ei tohiks piirata õiguskaitse tegelikku kättesaadavust.
- (7) Kuna liikmesriigid ise ei saa käesoleva direktiivi eesmärke täielikult täita ning seda saaks paremini täita ühenduse tasandil, võib ühendus võtta meetmeid kooskõlas asutamislepingu artiklis 5 sätestatud subsidiaarsuspõhimõttega. Kõnealuses artiklis sätestatud proportsionaalsuse põhimõtte kohaselt ei lähe käesolev direktiiv nimetatud eesmärkide saavutamiseks vajalikust kaugemale.
- (8) Käesoleva direktiivi peaesmärk on tagada piiriülestes vaidlustes antava tasuta õigusabi küllaldane tase, sätestades selleks ühised miinimumnõuded sellistes vaidlustes antava tasuta õigusabi kohta. Sobivaim õigusakt selleks on nõukogu direktiiv.
- (9) Käesolevat direktiivi kohaldatakse piiriülestes vaidlustes tsiviil- ja kaubandusasjade suhtes.
- (10) Kõikidel käesoleva direktiivi kohaldamisalasse kuuluva tsiviil- või kaubandusvaidlusega seotud isikutel peab olema võimalus kaitsta oma õigusi kohtu ees isegi siis, kui nende varanduslik seisund ei võimalda kanda menetluse kulusid. Tasuta õigusabi peetakse asjakohaseks siis, kui see annab selle saajale käesolevas direktiivis sätestatud tingimustel võimaluse saada reaalselt õiguskaitset.
- (11) Tasuta õigusabi peaks hõlmama kohtumenetluse eelset nõustamist, mille eesmärk on saavutada kohtuväline kokkulepe menetlust algatamata, anda õigusabi menetluse algatamisel ja kohtus esindamisel ning abi menetluskulude katmisel või sellest vabastamist.
- (12) Kas menetluskulud võivad hõlmata teise poole kulusid, mis on määratud tasuta õigusabi saajale, määratakse kindlaks selle liikmesriigi õigusega, kus asub kohus või kus taotleatakse kohtuotsuse täitmisele pööramist.
- (13) Kõikidel liidu kodanikel peab olenemata sellest, kas nende alaline asu- või elukoht on liikmesriigi territooriumil, olema piiriülestes vaidlustes õigus tasuta õigusabile, kui nad vastavad käesoleva direktiiviga ettenähtud tingimustele. Sama kehtib kolmandate riikide kodanike suhtes, kes elavad seaduslikult mõnes liikmesriigis.

⁽¹⁾ EÜT C 103 E, 30.4.2002, lk 368.

⁽²⁾ Arvamus on esitatud 25. septembril 2002 (Euroopa Ühenduste Teatajas seni avaldamata).

⁽³⁾ EÜT C 221, 17.9.2002, lk 64.

- (14) Liikmesriikidele tuleks jätta vabadus määrata käesolevas direktiivis määratletud tingimustel kindlaks see künnis, millest alates võib isiku puhul eeldada, et ta on võimeline menetluskulusid ise kandma. See künnis tuleb kindlaks määrata arvestades selliseid objektiivseid tegureid nagu sissetulek, kapital või perekondlik olukord.
- (15) Käesoleva direktiivi eesmärki ei oleks aga võimalik saavutada, kui tasuta õigusabi taotlejatel ei oleks võimalik tõestada, et nad ei ole võimelised menetluskulusid kandma, isegi kui nende sissetulek ületab asja läbivaatava kohtu asukoha liikmesriigi poolt kindlaksmääratud künnist. Kaaludes, kas tasuta õigusabi andmine nendel alustel on õigustatud, võivad asja läbivaatava kohtu asukoha liikmesriigi ametiasutused võtta arvesse seda, kas abitaotleja vastab oma alalise asu- või elukoha liikmesriigi kehtestatud abikõlblikkuse nõuetele.
- (16) Võimalust kasutada konkreetse asja puhul õiguskaitse reaalse kättesaadavuse tagamiseks muid mehhanisme ei loeta tasuta õigusabiks. Samas võib see olla aluseks eeldusele, et asjaomane isik on oma ebasoodsamast rahalisest olukorrast olenemata võimeline kandma ise oma menetluskulusid.
- (17) Liikmesriikidele tuleks anda võimalus keelduda tasuta õigusabi taotluste rahuldamisest ilmselt alusetu hagi korral või asja sisuga seotud põhjustel, kui samal ajal pakutakse kohtumenetluse eelset nõustamist ja õiguskaitse kättesaadavus on tagatud. Taotluste sisulisel otsustamisel võivad liikmesriigid jätta rahuldamata need tasuta õigusabi taotlused, milles taotleja nõuab kahjutasu oma vääriskahjustamise eest, kuid ei ole saanud materiaalset või rahalist kahju, või milles esitatud nõue tuleneb otseselt taotleja tegevusalast või kutsetegevusest.
- (18) Liikmesriikide õigussüsteemide keerukus ja nendevahelised erinevused ning piiriüleste vaidluste kulukus ei tohiks teha õiguskaitset kättesaamatuks. Vastavalt sellele peaks tasuta õigusabi hõlmama kulusid, mis on otseselt seotud vaidluse piiriülese mõõtmega.
- (19) Kaaludes, kas isiku füüsiline kohalolek kohtus on vajalik, võtavad liikmesriigi kohtud arvesse kõiki soodsaid võimalusi, mida pakub nõukogu 28. mai 2001. aasta määrus (EÜ) nr 1206/2001 liikmesriikide kohtute vahelise koostöö kohta tsiviil- või kaubandusajades tõendite kogumisel.⁽¹⁾
- (20) Kui tasuta õigusabi taotlus rahuldatakse, peab see abi hõlmama kogu menetluse kulusid, sealhulgas kohtuotsuse täitmisele pööramisest tulenevaid kulusid; selle saaja peaks seda abi edasi saama, kui tema vastu esitatakse
- edasikaebus või ta esitab selle ise ja kui rahaliste vahendite ning vaidluse sisuga seotud tingimused on jätkuvalt täidetud.
- (21) Tasuta õigusabi tuleb võrdsetel tingimustel anda nii tavapärase kohtumenetluste kui ka kohtuväliste menetluste, nagu näiteks lepitusmenetluse korral, kui viimaste kasutamine on nõutav seaduse alusel või kui vastava menetluse määrab kohus.
- (22) Tasuta õigusabi tuleks käesolevas direktiivis määratletud tingimustel samuti anda autentsete dokumentide täitmisele pööramisel teistes liikmesriikides.
- (23) Kuna tasuta õigusabi annab see liikmesriik, kus asub asja läbivaatav kohus või kus taotletakse täitmisele pööramist, peab see liikmesriik kohaldama oma õigusakte kooskõlas käesoleva direktiivi põhimõtetega, välja arvatud kohtumenetluse eelse abi korral, kui tasuta õigusabi taotleja alaline asu- või elukoht ei ole kohtu asukoha liikmesriigis.
- (24) On asjakohane, et tasuta õigusabi annab või selle andmisest keeldub selle liikmesriigi pädev asutus, kus asub asja läbivaatav kohus või kus kohtuotsus kuulub täitmisele. See kehtib nii siis, kui kohus arutab asja sisuliselt, kui ka siis, kui ta peab kõigepealt otsustama oma pädevuse antud asjas.
- (25) Liikmesriikide vahel tuleks korraldada kohtukoostööd tsiviilasjades, et julgustada avalikkuse ja erialaringkondade teavitamist ning lihtsustada ja kiirendada tasuta õigusabi taotluste edastamist liikmesriikide vahel.
- (26) Käesoleva direktiiviga ettenähtud teavitus- ja edastusmehhanismid on inspireeritud otseselt Strasbourgis 27. jaanuaril 1977. aastal allakirjutatud tasuta õigusabi taotluste edastamise Euroopa kokkuleppes (edaspidi "1977. aasta kokkulepe") sätestatud mehhanismidest. Tasuta õigusabi taotluste edastamiseks on määratud tähtaeg, mida 1977. aasta kokkuleppega ette nähtud ei ole. Suhteliselt lühike tähtaeg aitab kaasa õigusemõistmise tõrgeteta toimimisele.
- (27) Käesoleva direktiivi kohaselt edastatav teave peaks olema kaitstud. Et Euroopa Parlamendi ja nõukogu 24. oktoobri 1995. aasta direktiiv 95/46/EÜ (üksikisikute kaitse kohta isikuandmete töötlemisel ja selliste andmete vaba liikumise kohta)⁽²⁾ ning Euroopa Parlamendi ja nõukogu 15. detsembri 1997. aasta direktiiv 97/66/EÜ (mis käsitleb isikuandmete töötlemist ja eraelu puutumatus kaitset telekommunikatsioonisektoris)⁽³⁾ on kohaldatavad, ei ole käesoleva direktiiviga vaja ette näha erisätteid andmekaitse kohta.

⁽¹⁾ EÜT L 174, 27.6.2001, lk 1.

⁽²⁾ EÜT L 281, 23.11.1995, lk 31.

⁽³⁾ EÜT L 24, 30.1.1998, lk 1.

- (28) Kui luua tasuta õigusabi taotlustele ning tasuta õigusabi taotluste edastamisele piiriüleste vaidluste korral tüüpvorm, siis teeb see menetluste lihtsamaks ja kiiremaks.
- (29) Peale selle tuleks need vormid, nagu ka siseriiklikud taotluste vormid, teha kättesaadavaks Euroopa tasandil otsusega 2001/470/EÜ⁽¹⁾ loodud Euroopa kohtute võrgu teabesüsteemi kaudu.
- (30) Käesoleva direktiivi rakendamiseks vajalikud meetmed tuleks vastu võtta vastavalt nõukogu 28. juuni 1999. aasta otsusele 1999/468/EÜ, millega kehtestatakse komisjoni rakendamisvolituste kasutamise menetlused.⁽²⁾
- (31) Tuleb täpsustada, et piiriüleste vaidluste kohta miinimumnõuete kehtestamine ei takista liikmesriike kehtestamast tasuta õigusabi taotlejatele ja saajatele soodsamaid tingimusi.
- (32) 1977. aasta kokkulepe ja tasuta õigusabi taotluste edastamise Euroopa kokkuleppe 2001. aastal Moskvas allakirjutatud lisaprotokoll jäävad 1977. aasta kokkuleppe või selle lisaprotokollis osalistest liikmesriikide ja kolmandate riikide suhetes kehtima. Samas on käesolev direktiiv 1977. aasta kokkuleppes ja selle lisaprotokollis sisalduvate sätete suhtes liikmesriikide vahelistes suhetes ülimuslik.
- (33) Ühendkuningriik ja Iirimaa on Euroopa Liidu lepingule ja Euroopa Ühenduse asutamislepingule lisatud Ühendkuningriigi ja Iirimaa seisukohta käsitleva protokollis artikli 3 kohaselt teatanud soovist osaleda käesoleva direktiivi vastuvõtmisel.
- (34) Euroopa Liidu lepingule ja Euroopa Ühenduse asutamislepingule lisatud Taani seisukohta käsitleva protokollis artiklite 1 ja 2 kohaselt ei osale Taani käesoleva direktiivi vastuvõtmisel, mistõttu see ei ole tema suhtes siduv ega tema suhtes kohaldatav.

ON VASTU VÕTNUD KÄESOLEVA DIREKTIIVI:

I PEATÜKK

KOHALDAMISALA JA MÕISTED

Artikkel 1

Eesmärgid ja kohaldamisala

1. Käesoleva direktiivi eesmärk on parandada õigusabi kättesaadavust piiriülestes vaidlustes, kehtestades sellistes vaidlustes antava tasuta õigusabi kohta ühised miinimumeeskirjad.

⁽¹⁾ EÜT L 174, 27.6.2001, lk 25.

⁽²⁾ EÜT L 184, 17.7.1999, lk 23.

2. Direktiivi kohaldatakse tsiviil- ja kaubandusajades tekkinud piiriüleste vaidluste suhtes igat liiki kohtutes. Seda ei kohaldata eelkõige maksu-, tolli- ja haldusajades suhtes.

3. Käesolevas direktiivis hõlmab termin "liikmesriigid" kõiki liikmesriike, välja arvatud Taani.

Artikkel 2

Piiriülesed vaidlused

1. Käesoleva direktiivi tähenduses on vaidlus piiriülene siis, kui käesoleva direktiivi raames tasuta õigusabi taotleva poole alaline asu- või elukoht on mõnes teises liikmesriigis kui liikmesriik, kus asub asja läbivaatav kohus või kus otsus kuulub täitmisele.

2. Liikmesriik, kus on poole alaline asukoht, määratakse kindlaks kooskõlas nõukogu 22. detsembri 2000. aasta määruse (EÜ) nr 44/2001 (kohtualluvuse ja kohtuotsuste täitmise kohta tsiviil- ja kaubandusajades)⁽³⁾ artikliga 59.

3. Vaidluse piiriülesuse kindlaksmääramisel on määravaks hetk, mil kooskõlas käesoleva direktiiviga esitatakse taotlus.

II PEATÜKK

ÕIGUS TASUTA ÕIGUSABILE

Artikkel 3

Õigus tasuta õigusabile

1. Käesoleva direktiivi kohaldamisalasse kuuluva vaidlusega seotud füüsilistel isikutel on õigus saada asjakohast tasuta õigusabi, et tagada neile õiguskaitsse reaalne kättesaadavus käesolevas direktiivis sätestatud tingimustel.

2. Tasuta õigusabi peetakse asjakohaseks, kui see tagab:

- kohtumenetluse eelse nõustamise eesmärgiga saavutada lahendus kohtumenetlust algatamata;
- õigusabi ja kohtus esindamise ning tasuta õigusabi saaja vabastamise menetluskuludest, sealhulgas artiklis 7 osutatud kuludest ja kohtu poolt menetluse ajal toiminguid sooritama määratud isikute tasudest, või nende katmisel abistamist.

Liikmesriikides, kus kohtasja kaotaja on kohustatud hüvitama võitjale selle kulud ja kui kaotajaks on tasuta õigusabi saaja, katab tasuta õigusabi võitja kulud, kui ta oleks teinud seda ka siis, kui tema saaja alaline asu- või elukoht oleks olnud liikmesriigis, kus asub kohus.

⁽³⁾ EÜT L 12, 16.1.2001, lk 1. Määrust on muudetud komisjoni määrusega (EÜ) nr 1496/2002 (EÜT L 225, 22.8.2002, lk 13).

3. Liikmesriigid ei pea õigusabi või esindust kohtus andma menetlustes, mis on mõeldud spetsiaalselt selleks, et vaidluspoolled saaksid end ise esindada, välja arvatud juhul, kui kohus või mis tahes muu pädev asutus otsustab poolte võrdsuse tagamiseks või seoses asja keerukusega teisiti.

4. Liikmesriigid võivad nõuda, et tasuta õigusabi saajad maksaksid mõistliku osa menetluskuludest, võttes arvesse artiklis 5 osutatud tingimusi.

5. Liikmesriigid võivad näha ette, et pädev asutus võib otsustada, et tasuta õigusabi saajad peavad selle täielikult või osaliselt tagasi maksma, kui nende rahaline olukord on oluliselt paranenud või kui tasuta õigusabi andmise otsus tehti saaja poolt antud ebatäpse teabe põhjal.

Artikkel 4

Diskrimineerimisest hoidumine

Liikmesriigid annavad tasuta õigusabi, diskrimineerimata liidu kodanikke ja kolmandate riikide kodanikke, kes elavad seaduslikult mõne liikmesriigi territooriumil.

III PEATÜKK

TASUTA ÕIGUSABI TINGIMUSED JA ULATUS

Artikkel 5

Rahaliste vahenditega seotud tingimused

1. Liikmesriigid annavad tasuta õigusabi õiguskaitsse reaalse kättesaadavuse tagamiseks artikli 3 lõikes 1 osutatud isikutele, kes on oma majandusliku olukorra tõttu osaliselt või täielikult võimetud kandma artikli 3 lõikes 2 osutatud menetluskulusid.

2. Isiku majanduslikku olukorda hindab kohtu asukoha liikmesriigi pädev asutus mitmesuguste objektiivsete tegurite, nagu näiteks sissetulek, kapital või perekondlik olukord, taustal, hinnates sealhulgas nende isikute sissetulekuid, kes on rahaliselt taotleja ülalpidamisel.

3. Liikmesriigid võivad määrata kindlaks künniseid, millest alates eeldatakse taotlejate puhul, et nad on võimelised kandma osaliselt või täielikult artikli 3 lõikes 2 osutatud menetluskulusid. Need künnised määratakse kindlaks käesoleva artikli lõikes 2 määratletud kriteeriumide põhjal.

4. Käesoleva artikli lõike 3 kohaselt kindlaksmääratud künnised ei tohi takistada tasuta õigusabi andmist nendest kõrgemale jäävatele taotlejatele, kes tõestavad, et nad ei ole võimelised artikli 3 lõikes 2 osutatud menetluskulusid kandma oma alalise asu- või elukoha liikmesriigi ja kohtu asukoha liikmesriigi elukalliduste erinevuse tõttu.

5. Tasuta õigusabi ei pruugita taotlejatele anda, kui neil on konkreetsel juhul reaalne juurdepääs muudele mehhanismidele, mis katavad artikli 3 lõikes 2 osutatud menetluskulusid.

Artikkel 6

Vaidluste sisuga seotud tingimused

1. Liikmesriigid võivad näha ette, et pädevad asutused võivad ilmselt alusetute hagide puhul tasuta õigusabi taotlusi rahuldamata jätta.

2. Kui tasuta õigusabi taotlejale pakutakse kohtumenetluse eelset nõustamist, võidakse asja sisuga seotud põhjustel keelduda talle edasist tasuta õigusabi andmast või selle tühistada, kui õiguskaitsse kättesaadavus on tagatud.

3. Taotlust sisuliselt otsustades ja ilma, et see piiraks artiklit 5, kaaluvad liikmesriigid konkreetse asja tähtsust taotlejale, kuid võivad samuti võtta arvesse asja laadi, kui taotleja nõuab kahjutasu oma väärkuse kahjustamise eest, kuid ei ole kannatanud materiaalselt ega rahalist kahju, või kui taotluses on esitatud nõue, mis tuleneb otseselt taotleja tegevusalast või kutsetegevusest.

Artikkel 7

Vaidluste piiriülesusega seotud kulud

Kohtu asukoha liikmesriigis antav tasuta õigusabi katab järgmisi vaidluste piiriülesusega otseselt seotud kulusid:

- a) suuline tõlge;
- b) kohtu või pädeva asutuse poolt nõutavate ja tasuta õigusabi saaja poolt esitatavate dokumentide tõlkimine, mida on vaja asja lahendamiseks; ja
- c) taotleja sõidukulud, kui taotleja esindajate füüsilist ilmumist kohtusse nõuab seadus või selle liikmesriigi kohus ning see kohus otsustab, et asjaomaseid isikuid ei ole võimalik rahuldavalt ära kuulata muul teel.

Artikkel 8

Alalise asu- või elukoha liikmesriigi kantavad kulud

Liikmesriik, kus on tasuta õigusabi taotleja alaline asu- või elukoht, annab artikli 3 lõikes 2 osutatud tasuta õigusabi, et katta:

- a) kulusid, mis on seotud kohaliku juristi või muu seadusega juriidilist nõustamist pakkuma volitatud isiku abiga ja mis on selles liikmesriigis tekkinud ajani, mil tasuta õigusabi taotlus jõuab kooskõlas käesoleva direktiiviga kohtu asukoha liikmesriiki;
- b) taotluse ja vajalike tõendavate dokumentide tõlkimist, kui taotlus esitatakse selle liikmesriigi ametiasutustele.

*Artikkel 9***Tasuta õigusabi kestvus**

1. Tasuta õigusabi antakse saajatele täielikult või osaliselt edasi, et katta kohtu asukoha liikmesriigi kohtuotsuse täitmisel tekkivaid kulusid.
2. Tasuta õigusabi saaja, kes on saanud seda kohtu asukoha liikmesriigis, saab jätkuvalt tasuta õigusabi, mis on ette nähtud selle liikmesriigi õigusega, kus taotletakse kohtuotsuse tunnustamist või täitmisele pööramist.
3. Tasuta õigusabi saamise võimalus jääb vastavalt artiklitele 5 ja 6 alles, kui selle saaja vastu esitatakse edasikaebus või saaja esitab selle ise.
4. Liikmesriigid võivad artikli 3 lõigetes 3 ja 5 ning artiklites 5 ja 6 sätestatud alustel ette näha taotluse taasläbivaatamise kohtumenetluse mis tahes staadiumis, sealhulgas käesoleva artikli lõigetes 1–3 osutatud menetlustoimingute ajal.

*Artikkel 10***Kohtuvälised menetlused**

Tasuta õigusabi laiendatakse käesolevas direktiivis määratletud tingimustel samuti kohtuvälistele menetlustele, kui pooled on neid vastavalt seadusele kohustatud kasutama või kui seda nõuab vaidluspooltelt kohus.

*Artikkel 11***Autentsed dokumendid**

Tasuta õigusabi antakse käesolevas direktiivis määratletud tingimustel autentsete dokumentide täitmisele pööramiseks teistes liikmesriikides.

IV PEATÜKK

MENETLUS

*Artikkel 12***Tasuta õigusabi andev asutus**

Tasuta õigusabi annab või selle andmisest keeldub kohtu asukoha liikmesriigi pädev asutus, ilma et see piiraks artiklit 8.

*Artikkel 13***Tasuta õigusabi taotluste esitamine ja edastamine**

1. Tasuta õigusabi taotlusi võib esitada kas:
  - a) taotluse esitaja alalise asu- või elukoha liikmesriigi pädevale asutusele (edastavale asutusele) või

- b) kohtu asukoha liikmesriigi või selle liikmesriigi pädevale asutusele, kus otsus täitmisele kuulub (saavale asutusele).

2. Tasuta õigusabi taotlused esitatakse ja tõendavad dokumendid tõlgitakse:

- a) pädeva saava asutuse liikmesriigi ametlikku keelde või ühte liikmesriigi keeltest, mis vastab ühele Ühenduse institutsioonide keeltest, või
- b) mõnesse teise keelde, mille kohta on see liikmesriik teatanud, et ta aktsepteerib seda vastavalt artikli 14 lõikele 3.

3. Pädevad edastavad asutused võivad keelduda taotlust edastamast, kui see on selgelt:

- a) alusetu või
- b) väljaspool käesoleva direktiivi kohaldamisala.

Selliste otsuste suhtes kohaldatakse artikli 15 lõigetes 2 ja 3 osutatud tingimusi.

4. Pädev edastav asutus aitab taotluse esitajal tagada, et taotlusega on kaasas kõik tõendavad dokumendid, mille kohta on teada, et need on vajalikud taotluse läbivaatamiseks. Samuti aitab ta taotluse esitajal hankida vastavalt artikli 8 punktile b tõendavatele dokumentidele mis tahes vajalikke tõlkeid.

Pädev edastav asutus edastab taotluse teise liikmesriigi pädevale saavale asutusele 15 päeva jooksul pärast taotluse saamist, kusjuures taotlus peab olema nõuetekohaselt vormistatud ühes lõikes 2 osutatud keeltest ning tõendavad dokumendid peavad vajaduse korral olema tõlgitud ühte nendest keeltest.

5. Käesoleva direktiivi alusel edastatavaid dokumente ei tule legaliseerida ning nende suhtes ei tule täita ka mis tahes muid samaväärseid formaalsusi.

6. Liikmesriigid ei tohi nõuda lõike 4 järgi osutatud teenuste eest tasu. Tasuta õigusabi taotluse esitaja alalise asu- või elukoha liikmesriik võib sätestada, et taotluse esitaja peab pädeva edastava asutuse kantud tõlkimise kulud hüvitama, kui pädev asutus tasuta õigusabi taotluse rahuldamata jätab.

*Artikkel 14***Pädevad asutused ja keel**

1. Liikmesriigid määrava kindlaks asutuse või asutused, mis on pädevad tasuta õigusabi taotlusi edastama (edastavad asutused) ja saama (saavad asutused).

2. Iga liikmesriik annab komisjonile järgmised andmed:

- lõikes 1 osutatud pädevate edastavate ja saavate asutuste nimed ja aadressid,
- nende territoriaalne pädevus,

- sidevahendid, mille abil nad taotlusi vastu võtavad, ning
- keeled, mida võib kasutada taotluse täitmiseks.

V PEATÜKK

LÖPPSÄTTED

3. Liikmesriigid teatavad komisjonile selle Ühenduse institutsioonide ametliku keele või keeled, mis ei ole nende enda keel ja mida pädev saav asutus aktsepteerib kooskõlas käesoleva direktiiviga saadavate tasuta õigusabi taotluste keelena.

Artikkel 17

Komitee

4. Liikmesriigid saadavad lõigetes 2 ja 3 osutatud andmed komisjonile enne 30. novembrit 2004. Nende andmete mis tahes edaspidisest muutumisest teatatakse komisjonile hiljemalt kaks kuud enne muutumise jõustumist selles liikmesriigis.

1. Komisjoni abistab komitee.

5. Lõigetes 2 ja 3 osutatud teave avaldatakse *Euroopa Ühenduste Teatajas*.

2. Kui viidatakse käesolevale lõikele, kohaldatakse otsuse 1999/468/EÜ artikleid 3 ja 7.

3. Komitee võtab vastu oma töökorra.

Artikkel 15

Artikkel 18

Taotluste läbivaatamine**Teave**

1. Tasuta õigusabi taotlusi läbi vaatama volitatud siseriiklikud ametiasutused tagavad, et taotluse esitajale antakse tema taotluse läbivaatamise kohta täielikku teavet.

Pädevad siseriiklikud asutused teevad koostööd üldsuse ja erialaringkondade teavitamisel tasuta õigusabi mitmesugustest süsteemidest eelkõige otsusega 2001/470/EÜ loodud Euroopa kohtute võrgu kaudu.

Artikkel 19

2. Taotluse osaline või täielik rahuldamata jätmine tuleb põhjendada.

Soodsamad sätted

3. Liikmesriigid näevad ette tasuta õigusabi taotlusi tagasi rahuldamata jätvate otsuste läbivaatamise või edasikaebamise võimaluse. Liikmesriigid võivad teha erandi juhtudel, kui tasuta õigusabi taotluse jätab rahuldamata kohus, mille sisulise otsuse vastu siseriiklik õigus või apellatsioonikohus õiguskaitsevahendit ette ei näe.

Käesolev direktiiv ei takista liikmesriikidel ette näha tasuta õigusabi taotlejatele ja saajatele soodsamaid sätteid.

Artikkel 20

4. Kui artikli 6 alusel tasuta õigusabi andmisest keeldumise või selle tühistamise otsuse vastu esitatakse edasikaebused on halduslikku laadi, kuuluvad nad alati kohtulikule läbivaatamisele.

Suhe muude õigusaktidega

Käesolev direktiiv on liikmesriikide vahelistes suhetes ja direktiivi kohaldamisalasse kuuluvates küsimustes ülimuslik sätete suhtes, mis sisalduvad liikmesriikide vahel sõlmitud kahe- ja mitmepoolsetes lepingutes, kaasa arvatud:

- a) Strasbourgis 27. jaanuaril 1977. aastal allkirjutatud tasuta õigusabi taotluste edastamise Euroopa kokkulepe, mida on muudetud tasuta õigusabi taotluste edastamise Euroopa kokkuleppe 2001. aastal Moskvas allkirjutatud lisaprotokolliga;
- b) 25. oktoobri 1980. aasta rahvusvahelise õiguskaitse kättesaadavuse Haagi konventsioon.

Artikkel 16

Tüüpvorm

Artikkel 21

1. Tasuta õigusabi taotluste edastamise hõlbustamiseks kehtestatakse taotlustele ja nende edastamiseks artikli 17 lõikes 2 sätestatud korras tüüpvorm.

2. Tüüpvorm tasuta õigusabi taotluste edastamiseks kehtestatakse hiljemalt 30. maiks 2003.

Siseriiklikku õigusesse ülevõtmine

Tasuta õigusabi taotluste tüüpvorm kehtestatakse hiljemalt 30. novembriks 2004.

1. Liikmesriigid jõustavad käesoleva direktiivi täitmiseks vajalikud õigusnormid hiljemalt 30. novembril 2004; erandiks on artikli 3 lõike 2 punkt a, mille puhul käesolev direktiiv võetakse siseriiklikku õigusesse üle hiljemalt 30. mail 2006. Liikmesriigid teatavad nendest õigusnormidest viivitamata komisjonile.

Kui liikmesriigid need meetmed vastu võtavad, lisavad nad nendes meetmetesse või nende ametliku avaldamise korral nende juurde viite käesolevale direktiivile. Sellise viitamise viisi näevad ette liikmesriigid.

2. Liikmesriigid edastavad komisjonile käesoleva direktiiviga reguleeritavas valdkonnas nende poolt vastuvõetud põhiliste sise-riiklike õigusnormide teksti.

Artikkel 22

Jõustumine

Käesolev direktiiv jõustub *Euroopa Ühenduste Teatajas* avaldamise päeval.

Artikkel 23

Adressaadid

Käesolev direktiiv on vastavalt Euroopa Ühenduse asutamislepingule adresseeritud liikmesriikidele.

Brüssel, 27. jaanuar 2003

Nõukogu nimel

eesistuja

G. PAPANDREOU